

Uribe, la fermesa davant la guerrilla

Elegit en la primera volta dels comicis presidencials colombians gràcies a una població seduïda per un discurs autoritari, Álvaro Uribe Vélez ja prepara les profundes reformes que ha promès durant tota la campanya electoral.

Sense quasi celebrar la victòria, perquè l'austeritat i la serenitat són dos dels seus valors més destacats, Uribe s'ha reunit amb uns esgotats col·laboradors per elaborar una reforma constitucional, ha parlat telefònicament amb desenes de presidents llatinoamericans per implicar-los en la resolució del conflicte i ha ofert el diàleg a la guerrilla si aquesta deixa "el terrorisme".

Encara que ha assegurat que no prendrà decisions fins al 7 d'agost, la data en què el conservador Andrés Pastrana li cedirà la presidència, Uribe actua com a cap d'estat, legitimat pel 52% dels vots. En els comicis, el candidat del Partit Liberal, Horacio Serpa, va aconseguir el 31% dels vots, mentre que el sindicalista Luis Eduardo Garzón, de l'esquerra Pol Democràtic, el 6%.

Uribe vol arribar al 7 d'agost amb la proposta de reforma constitucional enllestida, per convocar un referèndum, que, tenint en compte el nivell d'acceptació del seu projecte, seria un tràmit. Els canvis en la constitució donaran carta blanca a l'exèrcit i la policia en les seves operacions contra la insurgència. No serà necessari, per exemple, demanar permís al jutge per entrar en un habitatge. Aquesta, però, no és la proposta més controvertida. Uribe vol crear un exèrcit de confidents —un milió per tot el país—, encarregats d'informar la policia dels sospitosos de pertànyer o col·laborar amb la guerrilla. Una proposta rebutjada per les associacions de drets humans, que temen que serveixi per passar comptes als crítics contra el Govern i les institucions, en especial l'exèrcit.

Reduït el conflicte a una qüestió de terrorisme, Uribe també pretén doblar els efectius de les Forces Armades, fins a

100.000, i de la Policia, fins a 200.000. Una mesura que costarà 4.000 milions de dòlars en quatre anys, quan el pressupost anual és de només 27.000 milions.

Per tirar endavant un projecte que pot polaritzar encara més la societat, el president electe compta amb el suport incondicional dels EUA i de l'exèrcit, que s'havien mostrat molt crítics amb les concessions fetes per Pastrana a les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (FARC). Sense amagar l'eufòria, l'ambaixadora nord-americana Anne Patterson va anar a la seu del candidat victoriós per felicitar-lo, i va dir: "Colòmbia i els EUA han de tractar molts problemes: el tràfic de droga, els drets humans i la lluita contra el terrorisme."

En uns mesos, el departament d'estat ha passat de desconfiar d'Uribe a donar-li carta blanca. Les reticències de Washington enfront d'un candidat al qual s'acusava d'haver mantingut vincles amb el narcotràfic es van esvaïr quan va fracassar, al febrer, l'aposta de Pastrana de negociar amb les FARC a la zona de distensió de San Vicente del Caguán. La ruptura del procés iniciat per Pastrana quatre anys abans va servir, també, per enfortir un candidat sense partit que feia de la intransigència amb la guerrilla el pilar fonamental del seu discurs.

Uribe vol que el president George Bush li concedeixi més material militar i li doni suport a la proposta d'implicar l'ONU en la resolució del conflicte. Bush, que arran de l'11 de setembre ha convertit el terrorisme en la prioritat principal de la política exterior, sembla disposat a escoltar Uribe. Colòmbia és el tercer receptor d'ajuda militar d'EUA, amb els 1.300 milions de dòlars en dos anys aprovats pel Congrés per combatre el narcotràfic en el marc del Pla Colòmbia.

Un 'paisa' auster i intransigent

De petit, Álvaro Uribe Vélez volia arribar a ser president de Colòmbia, i ja en l'edat en què només es pensa a jugar, Álvaro destacava per l'ambició i l'ansia d'aprendre. "Es coneixia de memòria tots els discursos de Gaitán (líder liberal assassinat el 1948) i les cartes de Simón Bolívar", es pot llegir en el perfil publicat a la revista *Semana*.

Nascut el 1952 a Medellín, en una família liberal benestant, Álvaro es va criar al camp, en una finca del seu pare a Salgar, al departament d'Antioquia. En aquest període se li va forjar el caràcter, adust i auster, poc amic de la mandra. Una qualitat que va permetre al jove *paisa* (així es coneixen els naturals de Medellín) de fer uns estudis brillants, primer en els jesuïtes, després en els benedictins i finalment a la Universitat d'Antioquia, on es va llicenciar en dret. "Vaig estudiar el marxisme, el maoisme, les revolucions xinesa i cubana, però sempre em va convèncer més l'estat de dret", recorda sobre el seu pas a una universitat que bullia per les idees revolucionàries.

El 1983, les FARC van matar el seu pare, un fet que el va marcar tant com als milers de colombians que han perdut un familiar a mans de la guerrilla o els paramilitars. Es va posar al front dels negocis familiars, al mateix temps que es preparava per desembarcar en política, sota el paraigua del Partit Liberal. Esco-

Uribe ja volia ser president de petit.

sa Mario Agudelo, alcalde d'Apartadó.

En deixar la governació d'Antioquia, Uribe se'n va anar a Oxford, a estudiar i preparar el retorn, que augurava triomfal, atesa la paràlisi del procés de pau impulsat per Pastrana i el cansament dels colombians per un conflicte que dessagna l'economia, causa la mort de més de 3.000 persones l'any i força el desplaçament de més de 300.000 persones anualment. **A. C.**

A diferència de Pastrana, que mantenia el diàleg amb les FARC sense que aquestes aturessin la guerra, Uribe posa com a condició prèvia per a la negociació la fi de les hostilitats. "Que els grups violents abandonin la idea de violència i la substitueixin per la democràcia", va declarar. En el cas, molt improbable en aquests moments, que les FARC accedissin a decretar un alto el foc, Uribe recomençaria les negociacions, amb la mediació de l'ONU. Però no ha tornat a parlar de la intervenció dels cascos blaus, una polèmica proposta que defensava fa uns mesos, quan les enquestes encara donaven com a guanyador Serpa, ministre de l'Interior, amb el president Ernesto Samper (1994-98).

Una altra diferència amb Pastrana és que Uribe té la intenció de negociar amb les Autodefenses Unides de Colòmbia (AUC), els paramilitars que dirigeix Carlos Castaño. Pastrana havia negat el pro-

tagonisme polític a les AUC per no entorpir el diàleg amb les FARC i l'altra guerrilla, l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (ELN), que es negaven en rodó que els paramilitars fossin tractats com un actor del conflicte.

Per a les FARC, l'elecció d'Uribe ha estat una mala notícia. En menys de sis mesos, han perdut el control de la zona de distensió (42.000 km²), s'han vist implicats en matances i han estat castigats a les urnes. Perquè el vot per Uribe ha estat, essencialment, un vot contra les FARC, que mentre dialogaven amb el govern de Pastrana continuaven segregant i col·locant bombes a les ciutats principals. Les FARC, que han fet del segrest una font de finançament, mantenen en el seu poder una candidata presidencial, l'ecologista Ingrid Betancourt; el governador del departament d'Antioquia, Guillermo Gaviria; dotze diputats al parlament de Cali; dos exministres;

desenes de soldats i policies i centenars de persones, entre els quals nombrosos nens i gent gran.

Els paramilitars i l'ELN també s'aprofiten d'aquest pervers negoci, que converteix qualsevol desplaçament per carretera en una loteria en què es compra més d'un número cada vegada. Com que els límits ètics fa temps que s'han arraconat en aquesta guerra, les FARC i les Autodefenses lucren amb el narcotràfic. A les zones sota el seu control, cobren un tant per cent per cada enviament de pasta bàsica de coca, la qual cosa els permet mantenir una bona infraestructura política i militar. Les FARC compten 17.000 membres, mentre que els paramilitars, que creixen de manera imparable, ja són 8.000. L'ELN, molt castigat per l'ofensiva paramilitar als departaments de César i Bolívar, no supera els 5.000 efectius.

Antoni Castel